

ՃԻԼՏ 4

ՆԻՒ ԵՕՐԲ, ՄԱՐՏ 15, 1919

Նօ. 11

ՄԻՒՆՏԵՐԻՃԱԹ

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

Ահլալ ը Ալման

Հիւրրիյէթին Փայմալ Էտիլմէսի

Մ. Մ. ԱՄԵՐԻԳԱՆԸՆ ԻԼԱՆ Ը ՀԻՐՐԻՅԵԹԻ

ԹԱՐՍՈՒՍՏԱՆ ՄԻՍԻՍ ՔՐԻՍԹԻ ԵԱԶԸՅՕՐ

ՄՕՐԿԸՆԹՀՕՆԸՆ ՇԷՀԱՏԵԹԻ

«ԿԻԼԻԿԻԱՑՅԱ ԿԵԼԵՆ ՄԷՔԹՈՒՊԼԱՐՏԱՆ

ՄԷՄԼԵՔԵԹՏԵՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

ՄԱՀԱԼԼԻ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Weekly Periodical

“CILICIA”

Published by

HAIG PUBLISHING CO., 138 E. 26th St., New York

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա

ԻԼՄԻ, ԱՆԼԱԳԻ ՎԷ ՍԻՅԱՄԻ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

Ճիւմաս Էրթէսի կիւնկերի նէր օլունուր

CILICIA

A Scientific, Moral and Political

WEEKLY PERIODICAL

Published by

HAIG PUBLISHING COMPANY

Մուհարրիրէր՝

Նաեիր՝

Editorial Staff:

Business Manager:

ՍՏԵՓԱՆ Պ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԼՈՒՏԵՐ ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ
ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

S. B. JACOBIAN
H. ADADOURIAN

L. B. JACOBIAN

ԱՊՕՆԷ ՊԵՏԷԼԻ

YEARLY SUBSCRIPTION

Սէնէվի\$3.00

Domestic\$3.00

Ալթը ալլը\$1.75

Foreign\$3.50

Entered as second-class matter November 13, 1916, at the post office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

Vol. IV.

March 15, 1919

No. 11

ԻՆԹԱՐ Ը ՄԱԽՍՈՒՍ

1. «Կիլիկիա»նըն սէնէվիի փէշին \$3.00, վէ ալթը ալլը \$1.75 օլտուլը Հալտէ, Ապօնէ պէտէլի Money order եա check թարի-
զիլէ իրսալ օլունմալը. check իշին 5 սէնթ ֆաղլա կէօնտէրիլէրէք:

2. «Կիլիկիա»նըն սէնէսի Յունվարտան Յունվարա տըր: Շա-
լէտ պիրի մէճպուրի օլարադ 6 ալլը սըփարըշ էտէրսէ, Յունվար-
տան վէ եախօտ Յունլիստէն պաշլամալը տըր: Արատա սըփարըշ է-
տէլիլէր՝ Յունվարտան եա Յունլիստէն սըփարըշ կիւնիւնէտէք կէշէն
վադթ իշին տախի թէէտիլէ էթմէլի տիրլէր:— Պու կիպի ապօնէ-
լէրէ՝ կէշմիշ նունմէրօլարտան վար իսէ կէօնտէրիլ իդ:

3. Ատրէսլէրինի թէպտիլ էտէլիլէր անիտէ պիր դարա իլէ էսքի
վէ Լէնի ատրէսլէրինի (ինկիլզճէ եազարադ) պիզէ պիտիրմէլէրի
արղու օլունուր:

4. Էտրէս թէպտիլաթընտա, վէ շախի չէքլէրտէ 5 սէնթ
կէօնտէրիլմէք կէրէք իտիլինէ տաիր միւքէրէրէրէն էտիլէն իսթա-
րաթը պաղըլար կէօրմէմիշլէր կէօրիւնիլօր: Լութֆէն պու խու-
սուլարա տիզգաթ օլունսուն: Ապօնէլէր պու կիպի ուֆադ սալը-
լաճադ չէլէրտէ Հիմմէթլի պուլունարադ պիզի խալի ֆաղլա մէսա-
րիֆտէն գուրթարմըշ օլաճաղլար:

Պիշհիւմի մուխապերաթ աթիտէֆի ատրէսէ կէօնտէրիլմէլի՝

HAIG PUBLISHING COMPANY

138 EAST 26TH STREET.

NEW YORK. N. Y

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԱՀՎԱԼ Ը ԱԼՄԱՆ

Ալմանիայը միևնաժամակալ զօլայը գօլայընա մուհարէպէ էտէմէդ պիր Հալա կէթիրմէք իչին Միւթթէֆիդ տէվլէթլէրին էնծիւմէն ի ալիսինտէ գարարկիր օլմուշ տըր քի Ալմանեա ասքէրլէրինին սայըսը 100 պինտէն եօգարը չըգմասընա միւսաատէ օլունմասըն վէ Հէր պիր ասքէր օրտուտա 12 սէնէ խըտմէթ էթմէք շարթըլա գայտ վէ գապուլ օլունսուն:

Ալման օրտուլարընը ճէսամէթինի թէնգիլ էտէն իշպու թէրթիպ իւք եէրտէ Հէր կէնծին գուրա իլէ ասքէրէ ալընմասը ուսուլընը լաղվ էթմէք տէմէք տիր: Անտէն մատա ասքէրլէրին ճիւղի քիւլլի թալիմ օլտուգտան սօնրա տէյի- շիւլպ եէրլէրինէ պաշգա կէնծլէրին ասքէրէ ալընմասընը մէն էտէր: Վէ պէօյլէնէ մուհարէ- պլի թէսհիլ էտէն իքի սէպէպլէր մէյտանտան գալըմը օլուր:

Պու իքի ճիւլէթլէ Ալմանեանըն գուվլէթի- նի փէք տար պիր Հուտուտ իչինէ ալանլար՝ տիկէր թարաֆտան տիւշիւնիւյօրլար քի, իլէ- րիտէ Ալմանիա իւղէրինէ խարիմտէն պիր Հիււմ վուգու պուլաճադ օլուրսա, մէմլէքէթի օլ Հիււմ մէ գարըր մուհաֆադա էթմէք վաղիֆէսինի Լիկ ալ Նէլընդ տէրիւհտէ էտէմէք, վէ պէօյլէնէ Ալմանա պիր դատըր օլմայաճադ տըր:

Ալմանիա Հալա մէքիւլաթ վէ լէվաղիմաթ ք սաիրէնէ փէք տար պիր Հալտէ օլուպ, կէլէ- ճէք խարման վաղթընատէք խարիմտէն մու- վէնէթ եէթիւնէգսէ գաւթ ու դալա եիւղիւնտէն սօն տէրէնէ խասարտիտէ օլաճաղը, պու Հալ իսէ Պօլէվիլլէր էլինտէ փէք գուվլէթլի պիր ալէթ օլարադ անընլէ մէմլէքէթի պիւսպիւլթիւն ալթ իւսթ էտէմէքլէրի մալիւմ տիր:

Պու շէյին էօնիւնիւ ալմադ իչին Միւթ- թէֆիլէր գարար էթմիւլէր տիր քի, Հասատ վաղթընատէք ալտա 200 միլիօն թօնէլաթօ մէ-

էքիւլաթ նաղլի իլէ շու պիր գաշ ալ գարֆըն- տա Ալմանիայա 700 միլիօն թօնէլաթօ գախիրէ վէ սաիր եէյէնէք շէյլէր կէօթիւրիւպ միւնա- սիպ ֆիյէթլէրլէ Ալմանլարա սաթսընլար: Պու կիպի պիր միւսաատէնէ Իթալիա իլէ Ֆրանսա իւք տէֆա ըաղը օլմատըլար իսէ տէ, նիւհայէթ մուվաֆադաթ էթտիլէր:

Ալմանիայը մուվաղաթէն իշղալ էթմէքտէ օլան ինկիլդ ասքէրլէրի էհալինին աճըգտան սօն տէրէնէ միւթէգարըրը օլտըղընը, գարը վէ չօճուգլարը Հաթթա աճըգտան էօլմէլէրինի կէօրէրէք շէտիտէն փիւթէսթօ էթտիլէր, վէ պու պիւշարէլէրէ եարտըմ եէթիւնէգսէ, քէն- տիլէր մէվգիլէրինտէ տուրմադ իսթէմէտիլլէ- րինի գօմանտանլարը վասիթասըլա ինկիլդ Հիւ քիւմէթինէ պիլտիրտիլէր: Պու կէօսթէրիյօր քի, ինկիլդ գալմը ալիճէնապ պիր էհալի օ- լուպ, մուհարէպէտէ քէնտիլէրէ քիւլլի խասա- րաթ իյրաս էթմիւլ օլան տիւշմէնլէրէ պիլէ թէ- րաՀիւմ էտէրլէր:

Լօյտ Ճօրճ, պու մալիւմաթ իւղէրինէ միւ- էսսէս փէք գուվլէթլի պիր իւթարնամէ իլէ էնծիւմէն ի Հարպա միւրաճաաթ էյլէտիլինտէ, վէ Ամէրիգա մուրախխասլարը տախի մուճաիլէյ Հին թէքլիֆինի բույ ի բիղա կէօսթէրմէլէրիյլէ էնծիւմէնտէ պալատէ մէքքիւր թէրթիպէ գա- րար վէրիլտի, շու շարթ իլէ քի Ալմանիա տա- խի քէնտի սէֆաին ի նաղլիյէսինի պիւսպիւ- թիւն Միւթթէֆիլլէրէ թէսլիմ էթմէլի տիր:

Ալմանիայը եէնի մաՀուլ վաղթընատէք պէսլէմէք իչին լաղըմ կէլէն գէխարիւրին գըսմը աղամը Ամէրիգատան կիտէնէք օլտուղը Հալտէ Ալման կէմիլէրի էվրօփատան Ամէրիգա ասքէրի կէթիրիպ ալտէթտէ գախիրէ կէօթիւրմէքլիլէ գուլլանըլաճաղար: Պու եօլտա իքի գուշը պիր թաշ իլէ վուրարադ, էտիլէն թէրթիպտէն Հէր թարաֆ միւսթէֆիտ օլաճադ տըր:

Ալմանիատա էլան ճարի օլան էպէրթ Հիւ- քիւմէթի Հէր նէ գատար սօսիալիսթ պիր Հիւ- քիւմէթ իսէտէ շիմտիյէտէք Պօլէվիլլէրմէ սիւհա Հուվլէթիլլէ գարըր տուրուպ, Հաթթա Պէր-

լինոէ դանլը միւսատէմէլէրլէ «Գըզըլլար» իւ-
ղէրինէ զալէպէլէր տախի չալար: Սուլհ Գօն-
Ֆէրանսընըն ճէհտի պու տըր քի, հալա Ալմա-
նիատա մուսմէլաթ սիյասիյէյէ կիրիլէճէք պիր
հիւքիւմէթ վար իքէն, Միւսալէհա շարթլարը
թէգիյէ հազըրլանըպ ու հիւքիւմէթէ թագտիմ
էտիլսին:

Պու Սալի կիւնիւնիւն զաղէթալարընա պա-
զարագ, Փարիզտէ Միւսալէհա Գօնֆէրանսըն՝
Ալմանեալա թագտիմ օլունամագ շարթլարը
Մարտ 20յէ դատար հազըրլայըպ, օլ վազըթ-
տա Ալման մուրախխալարընը դօնֆէրանսա
չաղըրարագ, մուգարէր օլան շարթլարը դա-
պուլ իչիւն անլէրէ թագտիմ էտէճէք տիր:
Շարթլանմէնին բուհընա խալէլ կէլմէմէք իւղրէ
Ալման թարաֆընտան թէքիլիթի մէլհուգ օլան
պազը խաֆիֆ թատիլաթ եա թէպտիլաթըն
Ահմանմէյէ իտխալը միւմքին տիր:

Ասայիչին տէվամի վէ սապիթ օլմասը ի-
չիւն Ալմանիւնըն տախի մէնաֆիի ումուհիյէ-
սինէ բիայէթ էտիլմէսի էլգէմ, վէ պու կիւն
Սուլհ Գօնֆէրանսընտա էն գուվէթլի թէհսիր
իչլէտէնլէրին արգուսընա մուվաֆըդ տըր: Զի-
րա պաշ մագսէտ՝ Ալմանը էղմէք տէլիլ, իլլա
Միլիթէրիզմ վէ փան-ձէրմանիզմ կիպի մուսիլլ
ի սէլամէթ մէպտէլէրի մէյտանտան գալտըրըպ
Ալլահըն տիւնեասընտա հէր մախլուգա վէ գալ-
մա միւսալի մէյտան վէրմէք տիր:

ՀԻՒՐՐԻՑԵԹԻՆ ՓԱՅՄԱԼ ԷՏԻԼՄԵՍԻ

«Կիլիկիա»նըն իշպու նուսխէսինտէ տէրճ
էտիլմիչ օլան «Մօրկընթօնըն Շէհատէթի», վէ
«Մ. Մ. Ամէրիգանըն իլան Ը Իսթիգլալիյէթի»
պէնտլէրինի օգուլյանլար կէօրիւրլէր քի Թիւրք
20նճի ասը Ը միւնէվէրէ եագըշմայան գապա-
լըղը իլէ վահշիճէսինէ, Ինկիլթէրրա իսէ պուլն
տան 150 սէնէ էվլէլէրի մէտէնիյէթիյէ քի-
պարճասընա նասըլ քէնտի թապիլէրինին հիւր-
րիյէթինի փայմալ էյլէմիչ տիր:

Պուրատա մագսէտիմիզ դատար հիւքիւմ-
տարլարըն վէ զալիմ մէմուրլարըն գուլմ ու թէ-
ատտիլաթընտան պահս էթմէք տէլիլ տիր: Ղի-
րա թարիխ եէթէր գատար էօլլէլէրին վասֆը-
նը էտիլ գէման միւղէսինտէ Ֆիրօնլար իլէ Նէ-
րօնլարըն, վէ Բայզըրլար իլէ Համիտլէրին մէն
ֆուր սանէմլէրինի տախի գարալայըպ եանեա-

նա տիւղմիւշ տիւր: Վէ օլ միւղէլէրէ կիրիպ
չըգան էհալի իսէ քէնտի Նէֆրէթ եաֆթալա-
րընը օլ մահքիւմլէրին պօնուհա ասմագտա օ-
լուրլար:

Տէհրլէրտէն պէրու գուլմ ու թէատտիլաթ
չէքմէքտէ վէ գըրըլմագտա օլան էրմէնի միլլէ-
թի՝ հիւրրիյէթ շաֆագընըն սէօքտիւլիւ չէօլլէ
պիր իւմիտի վագըթտա ճիւմլէտէն զիյատէ
սէվկիլիւ օլան ազատըգ եօլունա հէր չէյի
ֆէտա էթմէյէ հազըր պուլունուր տէյու իւմիտ
էտէրիզ: Էրմէնի աղչէսի, էրմէնի Ֆիքրի, էր-
մէնի մուհապպէթի վաթան վէ միլլէթ հիւրրի-
յէթինէ վագֆ օլունսա կէրէք տէյու տիւշիւ-
նիւր վէ սէօլլէրիզ:

Աճէպա պէօլլէ օլուլօ՞ր մը: Տիւնեանըն
հէր մէմլէքէթ վէ իւղիմինտէ, վէ սէրվէթ ու
մէտինիյէթին էնկիւն վէ եիւքսէք հէր մէրթէ-
պէտինտէ պուլունան միլլէթտաչար ֆիլիյէն պիր
կէնիչ օվալա թօփլանըպ պէօլիւք պիր էնճիւ-
մէն թէշքիլ էտէմէղլէր իսէ տէ, քէլամլար վէ
գալմէլէր վէ պու իքի գուվէթլէրին մէնպար
օլան Ֆիքրլէր այնի ճիւլէթտէ վէ այնի իտէալ
իչիւն ահէնկլէ իչլէյօ՞րլար մը: Պիղիմ հիւրրի-
յէթիմիզ իչիւն չալըշան էճնէպիլէր պիզտէ պու
հալը կէօրիւլօ՞րլար մը:

Մագսէտիմիզ հիւքմ եա քրիթիւքա էթմէք
օլմայըպ իլլա հէր էրմէնիւնին վիճտանըն ու-
յարարագ քէնտի նազար Ը տիգաթընը քէնտի
իւղէրինէ չէվիւրմէք տիր: Տիւլմէնլէրիմիզի թա-
յիպ էթմէքտէ պիրպիրիմիզտէն գուվէթլու
սէօլլէր պուլուպ խասմին պաշընա եաղտըրլո-
րուգ, վէ պիղիմքինէ դանաթ էթմէյիպ հէր
րասթ կէլաթիմիզ քիթապ վէ խիթապտան ա-
լապիլաթիմիզ գատար տա էօտիւնճ ալմաղա
չալըշըյօրուգ: Պու փէք թապիի պիր հալ տըր:

Վագըթ կէլմիչ տիր արթըգ կէօլլէրիմիզի
տիւշարտան իչէրիյէ չէվիւրիպ պիզգաթ քէնտի
ահվալ վէ աթվարըմըգա նազար գըլմաղա: Պու
սըրատա իլը կէօղէ չարփան չէյ զաղէթա զալ-
լալարը տըր: Էֆքէար հիւրրիյէթինէ բիայէթ
էտէրիզ, վէ աղըղլարա կէմ վուրմաղա ինան-
մագըգ, լաքին ուֆագ չէյլէր իչիւն ուղուն ու-
գատըյա էնտիր գալտըր էթմէնին աղիլանէ պիր
հարէքէթ օլմատըղըն տախի պիլիւրիզ:

Ղաղէթալարըմըգտա՝ պու պիր նատիտէ
չէնս տիր, գափապիլաթիմիզի բագիպլէրիմի-
զին էլինտէն գափալըմ կիպի պիր չապալամա
վար: Մուխալէֆէթ ևախօտ թարաֆիլիւրիւք ա-

տէթա իբի թարաֆ մապէյնինտէ օլուր իբէն պիղ 3-5 թարաֆլը օյնայօրուզ վէ իշէր վէխա- մէթ քէսս պէթտիքճէ աղըզլար պիրլէշմէլի, թա- րաֆկիրլիքէր իթթիֆազա թէհալվիլէլ էթմէլի իբէն Նիակարանըն հալուզը կիպի պիղտէ պիր ալթ իւսթլիւք պիր դարդաշալըք հալը կէօրիւ- նիւյօր:

Եազընտա օլան «ինթիխապաթ»ա տաիր պիղ լիսանըմզըզ դապթ էտիպ նէթիճէսինի պէք լէմէյէ չալըշտըք. չիմտի տէ անըն օրինաւոր եա ապօրինի օլմասը հազգընտա քիմսէ իլէ միւճատէլէ վէ դալվալա կիրմէքիլէլ հազըր տէ- յիլ իզ. լաքին պու ուֆադ շէյ Միլլէ ազըն- թըմզըն հանլը թարաֆա տօղրու ճէրիան էթ- տիլինի կէօսթէրմէյէ քեաֆի պիր փրօվա օլ- տու: Պիր թարաֆը եա տիկէրինի թէսահիւպ էթմէյէրէք շունու տէյէպիլիլ իզ քի չօդ ճի- հէթլէրճէ գուսուրլու պուլունտուզ:

Իլա ֆիւլանը ինթիխապ էթտիքէլիմ տէ- յու չապալամազտա պիր գուսուր, վէ ֆիւլանը սէշտիրմէյէլիմ տէյու չալըշմազտա ախէր պիր գուսուր էթտիք: Ազգային Միութիւն հա՞նկը կուսակցութիւնը ներկայացնել էտէր. տէյի՞լ մի քի հէփ կուսակցութիւնլարը, լարանուանու- թիւնլարը վէ միութիւնլարը շամիլ տիր: Վէ պէօյլէ օլմասը տա իլքինտէն պէրու համերա- խութիւն վէ գործակցութիւն խաթըր իշիւն միւ նասիպ կէօրիւլտիւ, տէյի՞լ մի:

Իմտի նիշիւն ընտրութիւնտա աշնի մէպ- տէյէ րիպէթ էտիրմէտի: Ամէրիկահայլըզընը իվրօփատա ներկայցնել էթմէք իշիւն էն տօղ- րու վէ էն ֆաիտէլի հօլ՝ Ազգային Միութիւն կիպի հէր սընֆտան միւթէշէքքիլ պիր հէլէթ սէլմէք իտի: Ազգային Միութիւն եէտի սընըֆ- տան իպարէթ պիր պէտէն օլտուղը հալտէ, եա հէր սընֆ քէնտի ատէմինի քէնտի ինթիխապ էթմէլի. եատա քէնտի քանտիտալարընը ումու- մըն ինթիխապընա կէթիւրմէլի իտի: Էն ատիլ վէ ագիլ հօլ՝ տէօրթ եէրինէ պէշ եա ալթը ա- տէմ սէլմէք իտի:

Պու ինթիխապ իշիւն քիւլլի մէսարիֆ օլ- տու. եէթէր դատար վազըթ վէրիւմէտի, անըն իշիւն հէր քէսին տիւշիւնիւպ իշլէմէլէ միգտար ը քեաֆի ֆուրսաթը օլմատը. պա խուսուս էն զիյատէ աճընաճադ եէրի, չիրքին պիր րէգա- պէթէ մուճիպ վէրիլտի: Մէյտանտա դափըշա- ճադ պիր շէյ հօդ իտի. անճադ էրմէնի մէսէլէ- սինի Սուլճ Գօնֆէրանսընըն հուզուրընա միւ-

նասիպ պիր թարգտա թագտիմ էթմէնին հօլու հազգընտա տիւշիւնիւլէճէք իտի: Տիւշիւնէճէք օլանլարըն սալըսը իբի էքսիք, եա իւշ զիյատէ օլմասընտա պէյիս հօդ իտի:

Պու ինթիխապտան սօնրա մէյտանա չըգան վէ հալա խիթամա կէլմէլէն պիր չօդ տիլ դալ- դալարը տա գուլլուղը պէտէնինտէն պէօյիւք պիր նախօշ շէյ օլտու: Սուլըն էօթէ թարաֆըն- տաքիլէր նէ՞ տիւշիւնիւլար, էրմէնիսթան- տա պու շէլին սէսի նէ՞ եանգօ վէրէճէք, անլէրի պիլմէլիզ, լաքին շու աշըք կէօրիւնիւյօր քի, Ամէրիկատաքի էրմէնիլէր իւզէրինէ պու շէյին թէէսիրի փէք Շինիշ օլմատը:

Պէշ ալթը ասրտան պէրու միլլի հիւրրի- չէթիմիլին սօն շէօլէսինէտէք հէր շէյի դալալ էթմիշ օլուպ տա անը թէքրարէն էլտէ էթմէք- լիյէ իւմիտ էտիլէն շէօյլէ պիր նազիք սըրատա միլլէթին դատէրի իլէ օղրաշմադ տօղրուսը մաշ գա հիւրրիլէթի ալադ ալթընա ալմադ տէմէք տիր: Շու հալտէ ատու ը էքպէրիմիլ տիւշիւշ իբէն, տախիլտէքի ատալէթլէրին դահիր վէ ա- միլ օլմալարը պիղիմ իշիւն փէք աճընաճադ պիր վազըա տըր:

Հէր քիմ նէ քրիթիքա էտէրսէ էթսին, ճիւմլէ ֆազիլէթ վէ գուսուրլարը իլէ պիրլիք- տէ իբի սէնէ տիր արամըզտա մէյտանա կէլմիշ օլան շու Ազգային Միութիւն փէք արզուլը վէ սէվինճլի պիր թէպտիլաթ իտի. միւսաատէ էթ- մէյէլիմ քի շու սօն ինթիխապլար միւնասիպէ- թի իլէ իթթիհաւ թասալվուրընա սէքտէ իրաս էտէ: Հայաստանտա պիղէ հիւրրիլէթ վէրիլէ- ճէք իսէ, օլ հիւրրիլէթտէն իսթիֆատէ էտէ- պիլմէք իշիւն սիլահա վէ գուլվէթ գօրունա միւրաճաաթ էթմէյէճէլիզ, էօյլէ օլաճադ իսէ վա՛յ հալիմիլէ:

Իթթիֆադ վէ ատալէթ պէօյիւք տէվլէթ- լէրէ օլտըզը դատար քիւշիւք միլլէթլէրէ տախի էլզէմ օլան պիր խասսիլէթ տիր: Իքինճի, պէ- չինճի մէրթէպէտէն օլան նիզալարը թէրք իլէ, ճիւմլէմիլէ հէր շէյտէն էվվէլ լազըմ օլան հիւր- րիլէթի էլտէ էթմէյէ, վէ էլտէ էթտիքտէն սօն- րա դալի սազլամազա չալըշալըմ: Շայտ հիւր րիլէթիմիլ արզու էթտիլիմիլ տէրէճէտէ վէ արզու էթտիլիմիլ վազըթտա էլիմիլէ կէլմէլ- սէ, եինէ Ազգ. Միութիւնա եախօտ անա պէն- զէր պիր հէյէթէ իշթիյաճ օլաճադ տըր:

Եիւզիւմիլ հիւրրիլէթ թարաֆընա չէվ- րիլմիշ տիր, կէրի տէօնմէք հօդ: Պիղ «Եա էօ-

լիւմ եա Ֆիւթիււնաթ» տէմէյիպ, «իլլա Ֆիւթիււնաթ» տէրիզ, չիւնքի մանէվի մէպտէլէրէ իմանըմըզ գալի տիր. մուհագգազ սուրէթտէ պիւրիզ քի, միլլէթիմիզ նաիլ ի հիւրրիւնէթ օլլաճագ տըր: Պուռտան 30 սէնէ էվլէլ Իսքիւտարտա գափանմըզ օլան իրիմեան Հայրիկին աղղընտան իշիթտիք քի, «Պու շէյլէր էպէտէն տէվլամ էտէմէզ» տէտի: Միլլի փէշղամպէրիմիզին տէտիլի կիպի, զուլմ ու թէատտիլաթ սօն տէրէճէսինէ եէթիշմիշ, վէ քալղա կէրի տէօնմէքտէ տիր:

Հաղըր վէ միւսթագպէլ Փուրսաթլարըմըզը աչագ ալթընա ալմաչալըմ: Խարիճի տիւշմէնլէրաէն եաղայը սըլըրաճագ սըրատա տախիլի կիւճիլլէրէր Փուրթուռնասընա թուրուլմայալըմ: Ամէրիգանըն իլան ը իսթիզլալիյէթտէ իպրազ էթտիլի պասիրաթ վէ զայրէթի պիւզէ էօրնէջ օլլուռն: Պիզ տախի շէհիտլէրիմիզին գանլարը, վէ էսիրլէրիմիզին ահ ու Ֆիզանլարը իլէ իլան ը հիւրրիւնէթիմիզի տիւնեա մուվաճէհէսինտէ թաստըզ էտէլիմ:

Մ. Մ. ԱՄԵՐԻԳԱՆԸՆ

ՄԷՇՀՈՒՐ ԻԼԱՆ Ը ՀԻՒՐՐԻՅԵԹԻ

Ֆիրատէլփիատա եաշաչանլար եա տա օլ մէշհուր շէհրի գիյարէթ էթմիշ օլանլար օլ շէհրին Գարփէնթըրզ Հօլ տէնիլէն նամ գատիմ պիւնասընը կէօրմիւշ եա կէզմիշ տիրլէր: 1774, Սեպտ. 5տէ պու պինատա օլ վազթըն 13 նահիյէսինտէն (Գալըմի) կէօնտէրիլմիշ օլան պիր թագըմ մուրախասլար պիր արայա կէլիպ Ինկիլթէրրայա գարըր օլան շէքվալարընը թահթ ը միւզաքէրէյէ ալտըլար: Ֆէրտասը կիւն պու քիմսէլէր գարար էթտիլէր քի հէր պիր նահիյէնին պիր րէյի պուլընաըն: Պուռլար իքի սէնէ գատար վազթ վազթ պիր արայա կէլիպ նահիյէլէրէ ալիտ պիր չօդ մէսէլէլէրի միւզաքէրէ էթտիքտէն սօնկրա, Յուլիս 2, 1776տա չու գարարա կէլտիլէր քի, «Պու միւթթէհիտ (միսցեալ—եռնայթըտ) նահիյէլէր հիւրը վէ միւսթագիլ տիր վէ պիհագգին հիւրը վէ միւսթագիլ գալմալը տըրլար»: Պու գարարտան իքի կիւն սօնկրա, եանի Յուլիս 4, 1776տա, Մ. Մ. Ամէրիգանըն Հիւրրիւնէթ Իլանը պիւթիւն էհալիէ րէսմէն օգուռուպ, աղիմ ալղըլար իլէ գա-

պուլ օլընտը: Իշթէ Ամէրիգանըն Հիւրրիւնէթ պայրամը (Ֆօրթի ալ Ճալայ, Ինտիփէմտէն Տէյ) տէնիլէն կիւնիւնիւն էսասը պու աղիմ վազըա տըր:

Պուրատա օլ իլանըն միւնտէրիւնաթընը թապ էտէյօրուզ քի, Կիլիկիւնըն գարիյունը պէօյլէսի մուհիմ պիր թահրիրաթը միւթալաա էտիպ, անըն րուհընա աշինա օլլուռնլար:

ԻԼԱՆ Ը ՀԻՒՐՐԻՅԵԹԻ

Գօնկրէստէ, Յուլիս 4, 1776-

Ամէրիգանըն միւթթէիիտ օն իւշ մէմալիփիմիմ էսէրիյէթ ի արա իլէ գապալ էթտիփլէրի իլաննամէ.—

Հալ ու քէյփիյէթ իգթիգասընճա պիր գալմ մէրպութ պուլընտըրը միլլէթտէն ալադասընը քէսիպ, թապիաթ վէ Ալլաշըն գաիտէլէրինէ մուվաֆագաթէն զէմիլին միլլէթլէրի ալադասընտա անլէրէ միւսալի պիր մէվզի թուրմաղա մէճպուրիյէթ հիսս էտէր իսէ, պէնի պէշէրին էֆէրարընա հիւրմէթէն իճապ էտէր քի, օլ գալմ ալղըլմազ իսթէտիլիին սէպէպլէրինի պիլտիրաին: Շուրասը շիւպհէ գապուլ էթմէզ պիր հագիգաթ տըր քի, հէր քէս եարատըրըտա պիր պիրինէ միւսալի օլուպ, Ալլաշ անլէրէ հաչաթ, հիւրրիւնէթ վէ սաատէթ հուգուգընը պախշ էթմիշ տիր վէ պու հուգուգ անլէրին էլինտէն ալընամազ: Պու հուգուգ պէնի պէշէրին թէսարրուֆընտա գալմասը իշիւն հիւքիւմէթլէր թէհսիս էտիլմիշ տիր, վէ պու հիւքիւմէթլէրին էլլէրինտէքի գուվլէթ անլէրին իտարէ էթտիլէրի նուֆուս թարաֆընտան անլէրէ վէրիլմիշ տիր: Վէ հէր հանկը պիր հիւքիւմէթ պու հուգուգը փայիմալ էտէճէք օլուր իսէ, էհալի օլ հիւքիւմէթի թէպտիլ եա լալլ էթմէյէ վէ եէնի պիր հիւքիւմէթ թէշքիլ էթմէյէ վէ օլ եէնի հիւքիւմէթի տէ քէնտիլէրին էմնիյէթ վէ սաատէթինի թէհմին էտէճէք մէպտէլէր իւզէրինէ գուրմաղա հագըր վար տըր: Պասիրէթ գաիտէսի թալէպ էտէր քի, ուզոն վազթտան պէրու թէհսիս օլընմըզ օլան հիւքիւմէթլէր խափիփ սէպէպլէրտէն տօլայը թէպտիլ էտիլմէսին: Պուռնա պինաէն պէնի պէշէրին թէճրիպէսի չու հագիգաթը տա կէօսթէրիյօր քի, ինսանլար քէնտիլ ալըշմըզ իտիլէրի իտարէյի գօլայճա լաղվ էթմէյիպ, պաշարընա կէլէն պէլալար շէքիլը պէլալար իսէ անլէրի շէք

մէյէ րազի տիրէր: Վէ լաքին հիւքիւմէթլէր էլլէրինտէքի հուգուգը սուի իսթիմալ իլէ զու-մու իրթիքեապ էտէրլէր իսէ, ու վազթ անլէր պէօլէսի տէսիօթլըզ վէ զատտարլըզ իլէ մու-ամէլէ էտէր հիւքիւմէթլէն եազալը սըլըրըպ միւսթազպէլտէ էմնիյէթլէրինի թէէմինաթ ալ-թընա ալմաղա հէմ հազըլարը վար, հէմ տէ վազիֆէլէրի: Պու նահիյէլէրին չէքտիքլէրի մուգալազալար պու նէվտէն օլուպ, անլէր պու նէվ հիւքիւմէթի թէպտիլ էթմէյէ մէճպուրիյէթ հիսս էթմիշ տիրէր: Հալը հազըրըն ինկիլզ գրալը պու էյալէթլէրէ միւքէրէրէն զուլմ վէ զատր իլէ մուամէլէ էթմիշ տիր: Պու տէտիք-լէրիմիլի իսպաթ էթմէք իչիւն շու աթիտէքի հալ ու քէյֆիյէթի տիւնեալա իլան էտէրիզ:

Օ պիղիմ գուրմուշ իտիյիմիզ էն խայրը նիզամլարա րուի րիզա կէօսթէրմէմիշ տիր:

Օ պիղէ կէօնտէրտիլի վալիլէրէ էմր էթմիշ տիր քի, քէնտինին հիւսն ի րիզասը օլմատըզ-ճա անլէր հիչ պիր նիզամ գուրմասընլար, վէ քէնտինին հիւսն ի րիզասը թալէպ օլընտըղըն-տա, մէսէլէլէրի մինտէր ալթը էթմիշ տիր:

Վասի էօլքէլէր քէնտիլէրէ լաղըմ կէլէն նիզամլարըն եափըլմասընտա անըն միւստիւէ-լէսիլէ մուրախխասսըզ պրազըլմըշ տըրլար: քի անըն պու մուամէլէսի էհալինին իմթիյազ-լարընըն էլլէրինտէն ալընմասը տէմէք տիր:

Օ էհալիլի քէնտի իսթէտիլի եէրէ չէքիպ կէօթիւրմէք վէ անլէրի քէնտի իրատէթինէ ճէպ րէն րապթ էթմէք իչիւն, նիզամ եափան հէյէթ-լէրի չէթին մահալէրտէ պիր արալա կէթիր-մէյէ չալըշմըշ տըր:

էհալի քէնտի հուգուգընա էտիլէն թէար-րուզա մէրտանէ գարշը գօյտուգլարը իչիւն, օ տէֆաթլէ նիզամ եափան հէյէթլէրի պիղայրի հազգին տաղըթմըշ տըր:

Նիզամ գուրան հէյէթլէրի պէօլլէճէ տա-ղըթտըգտան սօնկրա, անլէրին եէրինէ պաշ-գալարըն սէչիլմէսինի մէն էտիպ, էյալէթլէրի պաշ պէլլիսիզ, մէյտան իզսիզ, գարմագարըշ պիր հալտէ պրազմըշ տըր:

Օ պու էյալէթլէրէ էմնէպիլէրին կէլիպ օ-րալարտա եէրլէշմէլէրինէ վէ անլէրին թապա-ալըզ հուգուգընը քէսպ էթմէլէրինէ մանի օլուպ էյալէթլէրին սէքէնէսինին արթմամասընա սէ-պէպ օլմուշ տըր:

Շէր վէ նիզամ գաիտէլէրինին գուրուլմա-սընա հիւսն ի րիզասը օլմատըղընտան, ատա-

լէթ իճրասընա գարշը կէլմիշ տիր:

Հաքիմլէրին միւստէթ ի մէմուրիյէթլէրի-նի վէ անլէրին մաաշլարընըն միգտարը մէսէլէ-սինի քէնտի իրատէթինէ մէրպուլ գըլըպ, ան-լէրի քէնտինէ էսիր գըլմըշ տըր:

Պիր չօգ եէնի մէմուրիյէթլէր իճատ էտիպ, պիղի րէնճիտէ էթմէք իչիւն օ մէմուրիյէթլէրի քէնտինին սէչտիլի մէմուրլարլա տօլտուրմըշ տըր:

Պիղիմ իտարէ մէճլիսլէրիմիլին հիւսն ի րի-զասը օլմատըղը հալտէ արամըգտա պիր չօգ ասքէր պուլընտըրմըշ տըր:

Ասքէրի մէմուրլէրի պէլէտի մէմուրլէրտէն ալըլ վէ անլէրէ ֆաիգ պիր մէվգիյէ գօյմուշ տըր:

Պիղիմ գանուլը լ էսասիմիզէ վէ նիզամը-մըզա գարշը նիզամլար գօյուպ, պիղէ թէատտի էթմիշ տիր: Մէսէլա,

Արամըգտա պիր խայլի միւսէլլաճ թապուր լար պուլընտըրմըշ,

Անլէրին էթտիքլէրի ճիւնայէթլէրէ կէօզ գըրփմըշ,

Սաիր մէմլէքէթլէրլէ օլան թիճարէթիմիզէ մանի օլմուշ,

Պիղիմ հիւսն ի րիզամըղը թահսիլ էթմէք-սիլին, կէօմրիւք գօյմուշ,

Պիր չօգ սըրալարտա միւրի մուհաքէմէսի-նի լաղվ էթմիշ,

էհալիմիլի ուզազ մէմլէքէթլէրէ քիւրէյէ կէօնտէրիպ, օրատա սալթէ թէօհմէթլէրլէ ան-լէրի տալալա չէքմիշ,

Ինկիլթէրրատա ճարի օլան վէ արամըգտա միւթէպէր թութուլան նիզամաթը լաղվ էտիպ, անլէրին եէրինէ քէնտինին քէյֆ ի մաեէչա գուր մուշ իտիլի նիզամլարը կէչիւրմիշ վէ հէր եէր-տէ միւսթազիլ պիր իտարէ մէյտանէ կէթիր-մէյէ մագսէտ էթմիշ,

Իմթիյազ, ֆէրման վէ պէրաթլարըմըզ է-լիմիլտէն ալըպ, էն գըյմէթլի նիզամլարըմըզ լաղվ էթմիշ վէ մահալլի հիւքիւմէթլէրիմիլին ուսուլը իտարէսինի էսասէն թէպտիլ էթմիշ, վէ

Պիղիմ նիզամ եափան իտարէլէրիմիլի պօ-զուպ, հէր հալ ու քէյֆիլէթտէ պիղի իտարէ էտէճէք նիզամլարը քէնտիսի եափմաղա տէր-իւհտէ էտինմիշ:

Մամաֆիհի, պիղիմլէ մուհարէպէյէ կիրիշ մէսի վէ պիղի թահթը մուհաֆազասընտան չը-

դարձաւ իւր, պիղիմ իւզերիմիդէ օլան թէսիր վէ հիւքիւմէթինի դայ էթմիշ տիր:

Պիղիմ տէնիզ սահիլէրիմիդտէ կէմիւրիւ- լէ կէմիւրիմիդի դարդ, դըլըլարըմըլը խարապ շէհրէրիմիդի իհրապ վէ էհալիմիդի թէլէֆ է- լէմիշ տիր:

Թամմ պու վազթտա էճնէպի միլլէթլէրտէն իւճրէթի պիր չօգ ասքէրլէր կէթիւրմիշ օլուպ, զաթէն պաշլամըլ իտիյի էօլիւմ, խարապիյէթ վէ զուլմ իշինի պաշա չըդարմաղա վէ անը տա մէտէնի պիր միլլէթին դըրլընա եազըշմալան վէ էն դիյատէ պարպար ասըլարտա պիլէ միսլի նատիր կէօրիւլէն պիր զատտարըլ իւլ իւլէրի կէօթիւրմէյէ գաստ էթմիշ տիր:

Տէնիդտէ (կէմիւրտէ) էսիր թուլթըլը վաթանտաշլարըմըլ իճպար էթմիշ տիր քի, քէնտի վաթան, տօսթ էէմ դարնտաշլարընա դարըլ սիւհա սըզընլար: Անլէր պու էմրէ ի- թաաթ էթմէտիքլէրի թագտիրտէ թէլէֆ էտիւ- միշ տիրլէր:

Արամըլտա իիթիլալ չըգարմաղա չալըշմըլ վէ մէհհամէթսիզ ինտիրն վահշիլէրինի իւզէ- րիմիդէ սալարապ էրքէք, դարը, կէնճ վէ իի- թիյար, զաիթ վէ դուլվէթի Ֆարըլ կէօգէտիւ- մէյէրէք, պիղիմ թէլէֆ օլմամըլա սէպէպ օլ- մուշ տըր:

Հէփ պու թէատտիյաթըն վուգուլիտէ Հագ դըմըլըն իհգազը վէ զուլմ ու թէատտիյաթըն տէֆի իշին քէմալը թէվազու իւլ քէնտինէ ար- ղըհալլէր կէօնտէրմիշ իսէք տէ, արըլհալլէրի- միզ պաշըմըլտա քի Ֆէլաքէթլէրին արթմասընը մուճիպ օլմուշ տըր: Հէր պիր մուամէլէսի զատ տարանէ պիր հարէքէթտէն իպարէթ օլան պիր դըրալ ագատ պիր դավմըն հիւքմտարը օլմաղա լիյազաթը օլմազ:

Պիղ ինկիլիզ պիրատէրլէրիմիդէ տէ վազթ պէ վազթ անլէրին հագգըլը մուամէլէլէրի հագ դընտա իշթիքեա էյլէտիք: Պու մէմլէքէթէ նի- չիւն հիճրէթ էթմիշ իտիյիմիդին սէպէպլէրինի պէյան էյլէտիք: Անլէրին ատալէթ վէ նէճա- պէթ հիսսիյաթլարընը թէշլիզ էտէրէք, խը- սըմըլը ալազամըլա պինաէն էտիլէն հագգըլը- լըզլարա էնճամ վէրիլմէսինի, եօգ իսէ պիրպի- րիմիդլէ օլան ալազամըլ զաթ էտիլէճէյինի պիլ տիրտիք: Անլէր իսէ պիղիմ արըլհալլէրիմիդէ վէ խըսըմըլը վէ ատալէթ սէտամըլա սէմ ի ի- թիպար էթմէտիլէր: Պինաէն ալէհ, պէնի պէ- շէրին սաիր դըսըլարը մուհարէպէտէ տիւշմէն-

լէրիմիզ, սուհ Վազթընտա իսէ տօսթլարըմըլ խտիքլէրի կիպի, ինկիլիզ ազրիպամըլտա տիւշ մէնիմիզ ատտ էթմէյէ մէճպուրըլ:

Պու սէպէպլէրէ մէպնի, Մամալիք ի Միւթ թէհիտէ ի Ամէրիգանըն Գօնկրէս Հալինտէ պիր արայա կէլմիշ օլան պիղ մուրախսալարը՝ հագգըմըլըն իհգազ օլընմասը իշին տիւնեա- նըն Պաշ Հաքիմինէ միւրէճաաթ էտէրէք, պու նահիլէլէրին էհալիսինին իսմ վէ նուֆուզը իւլ էէմ քէմալը վազար իւլ, պէյան վէ իլան էտէ- րիզ քի, պու Միւթթէհիտ Նահիլէլէր (Գօլօն- եա) պիհագգիւն հիւրը վէ միւսթագիլ էյալէթ- լէր տիրլէր, վէ էօյլէ տէ դալմալը տըրլար: Պու էյալէթլէր ինկիլթէրատան ալըլմըլ օլուպ անըն հիւքիւմէթինէ թէպարիյէթտէն պիւքիւլի- յէ ազատ տըրլար վէ անլէրին ինկիլթէրա հիւ- քիւմէթինէ օլան սատագաթլարը արթըլ խի- թամա կէլմիշ տիր: Վէ հիւրը վէ միւսթագիլ էյալէթլէր Հալինտէ մուհարէպէ վէ սուհ իւ- նընա, սաիր միլլէթլէր իւլ իթիլհատա կիրիշ- մէյէ, անլէր իւլ թիճարէթ մուհաէտէլէրի ագտ էթմէյէ վէ միւսթագիլ էյալէթ վէ մէմլէքէթ- լէրին էտէպիլէճէլէրի հէր շէնի էյլէմէյէ սէ- լահիլէթէ էէմ իմթիյաղա մալիք տիրլէր: Վէ պու իլանըն լէհհիտէ, թագտիր ի իլահիլէ ի- թիմատը քեամիլիմիզ օլմազ իւլ պէրապէր, եէք տիլէրիմիզէ ճանլարըմըլը, էմվալմըլը էէմ նամուս ու իթիպարըմըլը ահտ ու վատ է- տէրիզ:

(Օն իւշ էյալէթլէրտէն 56 մուրախսալար քարաֆընտան իմգա էտիլմիք):

(ՎԵՐ.) ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԹԱՐՍՈՒՍՏԱՆ ՄԻՍԻՍ ԳՐԻՍԹԻ ԵԱԶԸՅՕՐ

Թարսուստան եազընտա Միսիս Թ. Տ. Բը- րիսթինին եազտըլը մէքթուպլարտան աթիտէթի միւսթալիլէճաթը «Կիլիկիա» գարիունընա թագ տիմ էտէրիզ:

«Պու մէքթուպլը՝ Մէրսինտէ եէնի ալըլմըլ օլան ինկիլիզ փօսթասըլլէ եազըլօրուս. եազըն- տա փարիլ իւզէրի Ֆրանսըլ ասքէրի փօսթասըլ լա տաՀա կէնիշ մէքթուպլար կէօնտէրէպիլէճէ- չիմ:

«Սէնէ պաշը կիւնիւ մէքթէպ հուզուրընտա

Պրն. Գէորգ Տամրանի վաղթ ու հալա միւնասիւ պիր նութի իրատ էթտի՝ «Թէքրար պու եօլտան կէզմէյէճէլիզ» մատտէսի իւզէրինէ: Օլ կիւն պիզէ իւք վիզիթա վէրէնէր՝ Բուճ ճէմա-աթընտան կէօնտէրիւմիւ պիր հէյէթ իտի: Իքի կիւն սօնրա Ս. Կաթողիկոս սիւրկիւնտէն տէօնէր իքէն Թարսուսա օղրատը վէ Շալվարճեան էֆէնտի խանէսինտէ միւսաֆիր օլտու: Քէնտի-նի կէօրմէյէ պիզ տէ կիթտիք:

Տիւնքի Կիրակի կիւնիւ Լուս. Քիլիսաստա շու տէօրթ սէնէ զարֆընտա շէհիտ աիւշմիւշ օլանլարըն զիքրինէ խըտմէթ ի մախսուսէ իճրա էտիլտի: Խըտմէթտէն սօնկրա քիլիսանըն ալթուս վէ կիւնիւ ալատանլըգարընը թօփլա-յըլ թէքրար պիզիւմ էլի կիթիւտիւր: Սիւրկիւն էսնասընտա Թիւրքէր պու Քիլիսայը խասթա-խանէ եէրինէ գուլլանըրլար իտի, վէ օրատան հէր կիւն 7—8 էօլիւ չըգար իտի:

Էյթամիսանէ իշի տէվամ էտէյօր, անատան պապատան մաշրուճ 400 դատար չօճուգլար՝ Ատանատա փրօթէսթան քիլիսասընըն իւսթ դաթընտա, Սիսակ էֆէնտի նազիրլէրի վէ Տօք. Հաս խազիրնէտարլարը օլարադ կէօգէտիլիյօր-լար: Շէհրի մէզբիւրտէ վաղը գըզլար մէքթէ-պի՝ սիւրկիւնտէն տէօնմէքտէ օլան էհալիյէ խան մազամընտա գուլլանըլլօր:

Թիւրքէր Ատանա Քիլիսասընըն չան գուլէսինի աշաղը ալըպ, իւզէրինէ իքինճի պիր գաթ իլալէ էտէրէք պինայը գըզլար իշիւն կի-ճէլի կիւնտիւլիւ մէքթէպ մազամընտա գուլ-լանըլլար: Շիմտի ճէմաթ քէնտի պինալարը-նա սահիպ օլարադ, իւք գաթընտա Պատ. Համ-րարճուճ Կէվ Գալայճեան վազ խըտմէթինէ պա-ղըյօր: Պու գաթ սիւրկիւն սէնէլէրինտէ Փա-միլեա խալգիլիւ պէրապէր չուլհալըգ էտէրէք կէշինտի:

Թարսուստա Էրմէնի կէնճլէրի պիր նէվ Մ. Մ. Ս. Ա. Թէշքիլ էյլէտիլէր. Արամ էֆ. Շալ-վարճեան օլ շիրքէթին գօմիթէ ազասընտան պի-րի տիր: Շիրքէթին պիր գրատաթ խանէսի վար, վէ նութգլար, մուզիգա վէ սօշըլլար իլէ կէնճլէրին Փիզիգի, ագլի վէ ախլագի թէրադգըսընա սաչ էտիլիյօր:

Մէքթէպիմիզէ հէր կիւն եէնի շայիրտլէր կէլիյօր, Թէշքիլ սայը 200է եէթիշէճէք տիր: Քիլիսաթընտա 30տան զիյատէ չճուգ վար. իշլէրինտէ պիր գաչ տա Թիւրք օլարադ: Տու-տու Հանըմ իլէ եէկէնի Արաքսի խօճալըգ էտէ-

յօրլար: Պատ. Սամուէլին տէ տիկէր մէքթէպի-նէ մութթասըլ 40 չօճուգլու պիր Քիլիսաթըն-թընը վար. պուլտա տա Ալպարեան գըզլարըն պիրի խօճալըգ էտէյօր:

Պու Էրմէնիլէր՝ Փուրսաթ վէրիլլուսէ՝ նէ՝ աճաիպ զայրէթլէ էօմր վէ խըտմէթէ գըյաւմ է-տէյօրլար. լաքին պիշարէլէրին իշթիւաճաթը աղիմ տիր: Էլպիսէճէ Հալլէրի փէք փէրիշան տըր. պախուսուս Թիւրքէրին էլինտէն դուր-թարըլըլ չօճուգլարըն վէ դարըլարըն: Պէօյլէ-լէրի եանըմըգաա եէրլէշտիրմէյէ, վէ օլանըն-մըգտան էսվապ վէ եաթադ թէտարիքինէ չա-լըլլօր ըգ: Մէքթէպ մէֆրուշաթը, դաու դա-ճադլար, մասա պէլլէրի, փէշքիլէր ճիւլէթէն էսքիմիւշ տիրլէր: Գապ սիլէճէք փէշկիլիմիդ օլ-մատըղընտան, անլէթի եալգայըլ պրադըյօ-րուգ քի քէնտի պաշընա դուրուսընլար: Կէչէն կիւն տէմիր դաշըգ պուլապիլի՞ր միյիզ տէյու պիւթիւն չարըլըլ տօլաշտըգ, եէյէճէք շէյլէր-տէն մատա Հիշ պիր շէյ պուլամատըգ, օնլար տա դան պաշասընա, փարա գաչմէ օլարադ լի-րա տա 80 սէնթէ կիւն իլէ խարճլանըյօր:

Շալվարճեան էֆ. Թիւրք խանէլէրինտէ սաղըլ դարըլարը վէ չօճուգլարը պուլուպ պիր եէրէ թօփլամաղա վէ անլէրի իտարէյէ չալըլը-յօր. պաղը Թիւրքէր քէնտի էլլէրի իլէ էսիր-լէրինի կէթիլիպ թէսլիմ էտէյօրլար: Պու գաթ մուհարէպէ էսնասընտա ուն տէյիլմէնլէրինտէն 2000 լիքա եալիմըլ, պիւթիւն * փարայը պու պիշարէլէրին եօլունա դօյույօր, վէ պաշալար տան տա թօփլամաղա ճէհտ էտէյօր: Թարիլի-տէք պու եօլտա գուրթարըլան էսիրլէրին աւտէ-տի 40ա պալիդ օլմուշ տըր: Տէլվաս եախօտ Բասիմ Պէյին Փապրիգասընտան եաթադ իշիւն լաղըմ կէլէն փամուղը վէրէճէքլէր: Մալրօմա-թինին Փապրիգասընտան նադտ 300 լիքա թօփ-լանըլլար: Տուտու խանըմ պուլնլարա նէզարէթ իշիւն Մարաշտան թէճրիպէսի վար: Արամ խօ-ճա փարա իշինէ գարըլմադ իսթէմէյօրսա տա ախէր եօլտա եարտըմ էտէճէք տիր:

Գուրթարըլմադտա օլան դարըլար վէ չօ-ճուգլար շիմտիլիք աչըր այըր Փամիլեալարտա եէրլէշտիրիւմիւ խանլէրտէ պիրադտան սաչը չօ-զալտըղը կիպի խուսուսի մէլճալար վէ մէքթէպ լէր լաղըմ կէլէճէք տիր: Շալվարճեան էֆ. իլէրէֆիլէրինին փլանը պու տըր քի, սաչըսը պին լէրի վէ օն պինլէրի սալուշաճադ օլան պու միւլ թէճիլէրի էլլիշէր էլլիշէր խուսուսի մաշալլէր-

տէ եէրլէշտրերէք անլէրին մատտի վէ մանէվի
խտարէսինէ իհթիմամ իլէ չալըշըն: Տէօրթ սէ-
նէնին աղիմ էլէմ վէ զիյանլարընտան սօնրա չու
կիւնլէրտէ կէօրտիւլիւմիւղ թէպտիլաթա ինա-
նաճաղըմըղ կէլմէյօր: Շիւպհէմիղ եօղ տըր քի,
Ալլաճ քէնտի գաւմը իշիւն իլէրիտէ տաճա մէ-
սուտ կիւնլէր վէ տաճա ճէլիւ պէրէքէթլէր Հա-
զըրլամըշ տըր:

ՄՕՐԿԸՆԹՂՕՆԸՆ ՇԷՀԱՏԷԹԻ

ՊԱՊ 24տէմ տէվամ

Շու Հալտէ էրմէնի էրքէլէրէ էտիլէն թէ-
ատտիյաթ խասսէթէն Հազըրլանմըշ պիր փլան
իւզէրինէ տէվամ էթմէքտէ օլտըլար: Օլ թէ-
ատտիյաթա տայանըպ սաղ դալանլար իսէ,
սիւրկիւն քէրվանլարը եօլա չըգմազտան քէնտի
Փամիլալարընտան տիշարը չըգարըլըպ, եէք-
տիկէրինէ տէօրտէր տէօրտէր պաղլանարադ
չէՀը եա գարիյէ խարիճլէրինտէ թիւֆէնկէ
թութուլըլար: Պոււնլարտան թիւֆէնկէ թու-
թուլմայանլար տա տար աղաճընա չըգարըլը-
լար, վէ լաքին իտամլարընտան էվվէլ մուՀա-
քէմէ եա իսթինթադ էտիլմէղլէր իտի: Պու զէ-
վալըլարըն պիր գապաՀաթ, ճիւնՀա եա խա-
թալարը վար իտի իսէ, օ տա էրմէնի օլմալարը
իտի: Ժանտարմալար «օղուճուշ» վէ թէսիւրլի
սընըֆընտան օլան էրմէնիլէրի թէլէֆ էթմէքտէ
զիյատէսիյլէ զայրէթլի պուլընտըլար: Ամէրի-
գան գօնսօլ վէ միսիօնէրլէր պու գապիլտէն քիմ
սէլէրին իտամ էտիլտիքլէրինէ տաիւր տայիմա
պանա ըափօրթ կէօնտէրիլէր իտի: Պու ըա-
փօրթլարտա պուլընտան թարիֆէլէր Փիքրիմտէն
ասլա գաիլ օլմայաճադ տըրլար: Էնգարէտէ օն
պէշ սիննինտէն եէթմիշ սիննինէ վարանատէք
Հէր էրմէնի էրքէք տէրտէսթ էտիլիպ, տէօր-
տէր տէօրտէր պիրպիրինէ պաղլանարադ Գաշ-
սէրիշէ եօլընա չըգարըլըլար: Պէշ ալթը սա-
աթ եիւրիւլիւպ սափա պիր տէրէյէ եէթիշտիք-
լէրինտէ, պիր սիւրիւ թիւրք քէօյլիւլէր էլլէ-
րինտէ թօփուղ, չէքիճ, պալթա, պէլ, օրադ
վէ պըշգը օլտըղը Հալտէ անլէրին իւզէրինէ Հիւ
ճիւմ էտիպ, անլէրի փարէ փարչա էթտիլէր:
Պէօյլէլիքլէ Էնգարէնին սաՀիպ ի սէրվէթ վէ
նուֆուղ Հէփ էրմէնի էրքէլէրի տէՀէթլի պիր

սուրէթլէ թէլէֆ էտիլիպ, վիւճիւտլէրի օլ տէ-
րէտէ վաՀչի Հայվանլարա եէմ օլտը: Պալատէ
զիքը էթտիյիմ միւթէնէվլի էտէվաթ իլէ էր-
մէնիլէրի էօլտիւրմէքլէ թիւքլէր պարութ վէ
գուրշուն մէսարիֆիւտէն գուրթուլմուշ օլտը-
լար, վէ պու իրատէճիւլիքլէրի իշիւն տէ Հէր
եէրտէ իֆթիլաար էտէրլէր իտի: Էրմէնիլէրի
պէօյլէճէ գըրըպ թէլէֆ էթտիքտէն սօնկրա, օլ
գաթիլ քէօյլիւլէրլէ Ժանտարմալար գաՀվէխա-
նէ վէ խան քէօշէլէրինտէ թօփլանըպ, Հէր պի-
րի գաշ «կեափուր» գըրմըշ իտիյինին վասֆընը
վէրիւր իտի: Թրապգօնտա էրմէնի էրքէլէրի
գալըգլարա տօլտուրուլուպ, ՊաՀըր ՍիւսՀըն
տէրինլէրինէ կէօթիւրիւլտիլէր վէ Հէր պիրի
պիրէր գուրշունա եէմ էտիլտիքտէն սօնկրա,
սույա պրազըլըլար իտի:

Սիւրկիւն քէրվանլարը Հարաքէթ էթմէյէ
պաշլատըղընտա, անլէրտէ պուլընտան նուֆուս
գարը, չօճուղ վէ իիւթիյարլարտան իպարէթ
իտի: Անլէրի մուՀաֆաղա եա միւտաֆաա էտէ-
պիլէն Հէր էրքէք գաթէն թէլէֆ էտիլմիշ իտի:
Չօք սըրալարտա քէրվանլար եօլա չըգաճաղը
սըրատ չէՀըրին միւթէսարըլը եա գաիմադամը
եա տա նաՀիյէնին միւտիւրի անլէրէ եազլաշըպ
«Ուղուրլար օլտուն» տէր, վէ պիր ազ վազթ
սօնկրա գաֆիլէտէ պուլընտան գարըլարա Իսյա-
միյէթ թէքլիֆ օլընըր իտի: Պէօյլէսի պիր
թէքլիֆի փէք աղլարը գապուլ էթտիլէր իսէ
տէ, գապուլ էտէնլէր պիրտէն պիրէ սէլամէթէ
չըգմըշ օլմատըլար: Իսլամիյէթի գապուլ էտէն
լէր՝ չօճուղլարընը «Միւսլիման եէթիմիսանէ-
լէրինէ թէսլիմ էթմէյէ վէ անլէրին Միւսլիման
Հալլինտէ պէօյլիւմէլէրինէ ըաղի օլմաղա իճպար
էտիլտիլէր վէ քէնտիլէր տէ գօճալարը Հալա
սաղ իտի իսէ) Քրիսթիյան գօճալարընը պրա-
ղըպ գօր իլէ Թիւրքլէրլէ էվլէնտիլիլտիլէր: Վէ
լաքին անլէրլէ նիքեաՀ օլաճադ Միւսլիման պու
լընմատըղընտա Իսլամիյէթի գապուլա մէճպուր
օլմուշ գարըլար պիրէ սիւրկիւն էտիլտիլէր:

Իլքին Հիւքիւմէթ սիւրկիւն կիտէնլէրի վի-
գայէ էտէր կիպի օլտու: Սիւրկիւնլէր պազէ
պիր գաշ եիւզ, պաղը սըրալարտա տա պիր գաշ
պիր նուֆուստան իպարէթ պէօյլիւլէրլէ թաղ-
սիմ էտիլիպ, կէօյա անլէրի սիյանէթ էթմէք
պէՀանէսիյլէ անլէրլէ պիր թաղըմ ասաքիւր եօլ-
տաշ օլտըլար: Գուճադ եա արգալարընտա չօ-
ճուղլարը օլտըղը վէ իւսթլէրինտէ անճադ փէք
ազ էլպիսէ պուլընտըղը Հալտէ, գարըլար իիւ-

Թիւրքաւոր իւն եւրոպական մեծապուր հետեւորդներ: Պաղէն պիր մերքէպ եւ պիր աթ, պիր ինէք եւ պիր դոյուն, քէտի, քէօփէք եւ գուշ վէ անլէրէ միւսմասիւ հայալանաթ տա անլէրլէ կիթ-մէքտէ օլուր իտիլէր: Պիւնլէրմէ էրմէնի քէօյ վէ չհրէրտէն պու կիպի քէրվանլար ճէնուպէ տողրու հարաքէթ էթմէյէ պաշլալու, հավալը թօղ իլէ տօլտուրուրլար վէ եօլտա թէրք օլը-նան եաթադ, եօրղան, մաթպախ հտէվաթը վէ սաիր խանէ լէվաղըմաթը անլէրին թուրթաղ-լարը թարիքի իշար էթմէքտէ իտի: Եօլա իլք չըգտըղլարընտա, անլէրտէ ինսան դըրըղ պու-լընըր իքէն, պիր դաչ սաաթ եօլտուրղտան սօնկրա պաղէն թօղ պաղէնտէ չամուրտան եւրդ-լէրի կէօլլէրի պէլլիսիղ օլուպ, քէնտիլէրի «մուհաֆադա» էտէն ասքէրլէրին վաշիլիքէ-րինտէն տիվանէ օյնուշ պիր հալ քէսպ էտէր-լէր իտի: 1915ին Ապրիլ ալընտան Հոկտեմբե-րինտէք միւրուր էտէն ալթը ալլար դարֆընտա պու սիւրկիւնլէր Անատօլուըն Հէր թարաֆըն-տա կէօրիւլիւպ, պու միւտտէթ դարֆընտա պիր միլեօն իքի եւրդ պին սիւրկիւնլէր տաղլարըն պալըրլարընտան իլէրի սիւրկիւնլէքտէ վէ Սիւ-րիա չէօլլիւնէ տօղրու կէօթիւրիւնլէքտէ օլտու-լար: Վէ 2500 սէնէ տիր ապա ու էմտաուընըն մէսքէնի օլան վաթանլարընտան պէօյլէմէ ալ-րըրը իքէն կէրի տէ դալանլարա «Պիղիմ իշիւն տուա էտին: Թէն կէօլլէրիմիլլէ պիւրիպիւրիմի-ղի կէօրէմէյէմէյիլ: Արթըղ ախրէթտէ կէօրիւ-շիւրիւլ» տէյէրէք էլլէտա էտէրլէր իտի:

Էրմէնիլէր պէօյլէմէ քէրվանլար իլէ քէօյ-լէրինտէն չըգար չըգմաղ աւլ թէատտի պաշ-լատը: Իւղէրինտէ եւրօրիւրիքլէրի եօլլար ու-մումէն սալթ պիր հիղա եւ չըղըրտան իպա-րէթ օլուպ, պիր դաչ սաաթ էվվէլ նիգամի պիր ալայ հալինտէ հարաքէթ էտէն պիր իղտիհամ պիրտէն պիրէ «պաշ պէլլիսիղ, մէյտան իղսիղ» պիր հէյէթ քէսպ էտէր իտի: Անալար չօճուգ-լարընտան, դարըլար գօճալարընտան ալըրըր-լար, վէ անլէրտէն պաղըլարընըն քիրալամըշ ի-տիքլէրի էօքիւղ արապալարընըն Թիւրք արա-պաճըլարը գէվալըլարըն սօյուպ սօղան էթտիք-տէն սօնկրա, արապալարըն իշինտէքի վըրը վըրթըլը եօլա տէօքէրլէր վէ քէօյլէրինէ կէրի կիտէրլէր իտի: Պէօյլէմէ Հէր քէս եայան կիթ-մէյէ մէծապուր օլուր վէ Հիւքիւմէթին անլէրի մաշղա սիյանէթ էթմէյէ թալին էթմիշ իտիյի ասքէրլէր անլէրին իշքէնմէծիլէրի քէսիլիւրլէր

իտի: Ձէվալը սիւրկիւնլէր թալէպ օլընան տէ-րէմէ չափուք եւրօրիւյէմէյիպ, պիր աղ կէրի դալաճադ եւ տա թաղաթտան տիւշիւպ եէրէ տիւշէմէք օլաուգլարընտա, ասքէրլէր անլէրի սիւրկիւնլէրիպ անլէրլէ Ֆէվզ էլ ատէ վաշի-յանէ տալընըրլար իտի: Համիլէ դարըլարը պիլէ սիւրկիւնլէրլէր վէ շալէտ անլէր վաղ ը համլ էտէմէք օլուրլար իսէ, (քի պէօյլէսի պիր հալին վուգուի նատիրաթտան տէյիլ իտի) ան-լէր դալըլապ եօլա տէվամ էթմէյէ մէծապուր է-տիլիլիլէր իտի: Անլէրին պիւթիւն եօլտուրղ-լարը տալիմա եօլտա բասթ կէլտիքլէրի Միւս-լիման քէօյլիւլէր իլէ դալըաշմադ վէ չարփըշ-մադտան իպարէթ իտի: Ասքէրլէր քէրվանլար-տան իլէրի կիտիպ Գիւրտ վէ Թիւրքլէրէ արթըգ Կեալուր դըրաճադ Փուրսաթլարը կէլմիշ իտի-լինի անլէրէ պիլտիլիլէրլէր իտի: Հիւքիւմէթ հաթթա մաշպուսլարը սալը վէրիլ իտի քի, պու գէվալըլարըն եաղմալասընլար եւ պըչադ-տան կէշիւրսիլլէր: Պէօյլէմէ Հէր պիր սիւրկիւն քէրվանը անլէրէ ըէֆադաթ էտէն ասքէրլէրտէն Թիւրք քէօյլիւլէրինտէն, Գիւրտ աշիլէթլէրին-տէն վէ հարամի վէ եօլքէսիծի չէթէլէրինտէն տալիմա քէնտիլէրինի վիղայէ էթմէք չապա-սընտա իտիլէր:

Պուընլա պէրապէր չուրասընը տալիմա խաթրտա սաղլամալըլըգ քի, պու գէվալըլա-րըն էրքէք մուհաֆըղլարըն եւ դաթլ էտիլմիշ եւ տա ամէլէ հալինտէ ասքէրէ կէօթիւրիւնլէր վէ դաթէն եօլա չըգմաղտան էլլէրինտէ պուլը-նան ճիւմլէ սիւրկալարըն էլլէրինտէն ալընմըշ ի-տի:

Պուընլար հարէքէթ էթտիքտէն պիր դաչ սաաթ սօնկրա Գիւրտլէր անլէրէ Հիւքիւմ էտէր կէօրտիւքլէրի դըղլարըն կիւղէլլէրինի թէվի-լէրտէ պուլընան էվլէրինէ դաշըրըլար, խօշ-լարընա վէլէն չօճուգլարըն դափարլար վէ պա-դիտէ դալան էրքէք վէ դարըլարըն սօյարլար ի-տի: Էյէր պու գէվալըլար պէրապէրլէրինմէ էքմէք եւ սաիր դախիրէ վէ եէյէմէք կէթիր-միշլէր իտի իսէ, պու հարէմիլէր անլէրի դա-փըշըպ գէվալըլարըն աճըղտան էօլմէյէ թէրք էտէրլէր, էլպիսէլէրինի սօյարլար վէ պաղը սըրալարտա էրքէք վէ դարըլը իւի իւրեան պը-րաղըրլար իտի: Գիւրտլէր պու կիպի միւտհիշ հալլէրլէ իքթիֆա էթմէյիպ, էլլէրինին տէյ-տիլինի պըչաղլարլար իտի: Վէ լաքին իշպու գըթալլարտան գաշըպ դուրթուլանլար Թիւրք

քէօյլէրինտէ պոռնարտան տաճա հէյպէթլի հալլէրէ թէսաութիֆ էթտիլէր: Թիւրք ճանվէր-
լէր դարըլարա հիւճիւմ էտիպ, անլէրի եա եարը
էօլիւ եա տա պիհուշ պիր հալտէ պրազըրլար
իտի: Պէօյլէ տէհէթլի պիր կէճէտէն սօնկրա
էրթէսի սապաճ սաղ գալանլարլա եօլնուլղա
թէքրար պաշանըլըր իտիյսէ տէ, ասքէրլէրին
վաշիլիլի կիթտիքճէ արթմադտա օլուր իտի.
ղիրա սանըրսըն պու ճանվէրլէր դէվալլը՝ սիւր-
կիւնլէրին սաղ գալտըգլարընա գըսգանըրլար
իտի: Չօղ սըրալարտա եօլտա թագաթտան տիւ
շիւպ գալանլար ասքէրլէրին սիւնկիւլէրինէ
գուրպան կիտէրլէր իտի: Արթըզ գէվալլըլար
աճըլգ վէ սուսուլղըգտան եիւզլէրճէսի պիրլիք
տէ էօլմէյէ պաշատըլար: Բըմազլարա եադլաշ
սալար պիլէ ժանտարմալար անլէրի էգալամագ
իշիւն սու իշմէլէրինէ միւսաատէ էթմէլլէր ի-
տի: Չէօլիւն սըճագ կիւնէշի անլէրին վիւճիւտ
լէրինի եազըպ, եալլն ալազլարընը իսէ չէօլիւն
սըճագ գուճլարը գապարթտըղընտան անլէր
տիւշիւպ թէսլիմ ի րուճ էթտիլէր վէ պիրտէն
պիրէ էօլմէյէնլէր իսէ սիւնկիւլէրէ գուրպան
կիթտիլէր: Պէօյլէճէ պիր գաշ կիւն իշինտէ
պիր ալալ ինսան կիպի ինսանլար իւսթլէրի
պաշարը թօղ թօփրագ, վէ պիր տէրի պիր քէ-
միք գալմըշ պիր սիւրիւյէ թէհափիլիւ էթտիլէր
աճըլղարընտան եէնիլիւր վէ եէնիլմէզ հէր շէյի
գուտուրմուշ կիպի գափտըլար վէ պէօյլէսի
տէհէթլի աճվալլն նէթիճէսի օլան հէր նէվ
էգիյէթ վէ իլլէթէ միւլթէլա օլուպ, քէնտի
ճէլլատլարընըն գամշը վէ թօփուլարըն հէմ
սիւնկիւլէրի գօրուլա իլէրի իլէրի սիւրիւլէն-
մէքտէ տէվամ էթտիլէր:

Միւթէրմիմ՝ ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒԵԱՆ

Copyright, 1918, Doubleday, Page & Co.

(Տէվամ օլումաճագ)

«ԿԻԼԻԿԻԱ»ՅԱ

ԿԻՕՆՏԵՐԻԼԷՆ ՄԷՔԹՈՒՊԼԱՐՏԱՆ

Գարիուն տօսթլարըմըգտան պազըլարը ի-
լանըմըզ իւզէրինէ մէմլէքէթտէն ալտըգլարը
մէքթուլարը պիղէ կէօնտէրիյօրլար: Պոռնուս
իշիւն մէմնուսիյէթ արզ էտէրիզ, վէ մէքթուպ-

լարըն սէլիմէն քէնտիլէրէ իատէ օլունաճաղընա
տաիր սէօզ վէրլիլիզ: Լաքին շու պիր շէյ կէօ-
րիւնիւյօր քի, մէմլէքէթտէն մէքթուպ եազան-
լար էքսէրիյէ սալթ քէնտի տաիրէլէրի հադ-
գընտա պուրաւաքի տօսթլարընա մալիւմաթ
եէթիշտիլմէք մագսէտիլլէ շախսի շէլլէր եազը-
յօրլար, քի անլէրտէ զիքը օլունան իսմլէրտէն
վէ իսպէր վէրիլէն վադըլարտան խարիճտէքի
պիր ատէմ թամմ պիր շէյ անլալաճալօր:

Հէր մէքթուպ պէօյլէ տէյիլ տիր: Պազը-
լարը քէնտի մէքթուլարընըն նէշը օլունաճա-
ղընը պիլէրէք վէ իսթէյէրէք, իւմիւմէ թէալ-
լուգ էտէն մալիւմաթլար վէրիյօրլար: Շախսի
վէ մահտուտ եազանլարը ասալ թալիպ էթմէ-
յիղ. անլէրտէն նիշէլէրինի կէօղեաշը իլէ օգու-
յօրուզ, զիրա շէօլլէրտէ պիղիմ տէ զիգըմէթ
դալլարըմըզ վար: Տիկէր թարաֆտան՝ մագ-
սէտիմիզ «Կիլիկիա» օգուլանլարը աղլաթմագ
օլմալըպ, իլլա անլէրէ հասրէթլէ պէքէտիք-
լէրի պիր մալիւմաթը պուլուպ վէրմէք իսթէ-
տիյիմիզ հալտէ, մէմլէքէթտէն մէքթուպ ալան
լարտան րէճա էտէրիզ քի, ալտըգլարը մէքթու-
պը՝ պիլմէյէնլէրէ իզաճ էտէրճէսինէ գըսա վէ
տօլղուն պիր շէքլէ գօյսուլար, վէ էօյլէճէ
նէշը իշիւն պիղէ կէօնտէրսինլէր: Շալէտ պի-
րի պու գատարընը էտէմէգսէ, մէքթուպտա
զիքը օլունան իսմլէրին քիմլէր օլտըղընը պիղէ
պիլտիրսին:

* * *

Մարաշը Պրն. Ա. Ս. Գալալճեան՝ Մօն-
թանա էյալէթինին Բաթիմէյ գարիյէսինտէն
պիղէ եաղմըշ իտիյի պիր մէքթուպտա պէյան
էտէյօր քի, Թիւրքիստան եէնի կէլմիշ օլան
Միսս էնի Կօրտօնտան անլատըղընա կէօրէ, Փա
միլիաւընտան քէրիմէսի Գաթէրինա, վէ վալի-
տէսի իլէ պիրատէրինին գէվճէսի Մակտալինա
վէ չօճուլարը Մարաշտա սաղ օլուպ սօն տէ-
րէճէ իանէյէ միւլթամ պիր հալտա տըրլար:
Շո լհալտէ Պր. Գալալճեան տիւշիւնիւյօր քի
Փամիլիասը իլէ իքի օղուլարը վէ քիւշիւք գը-
ղը վէֆաթ էթմիշ օլմալըլար: Պու աղըր թէճ-
րիպէ ալթընտա տուա էտէյօր քի, քիմսէյէ
պէօյլէ աղըր տարպէ իսպէթ էթմէսին, վէ
վուրուլմուշ օլանլարա տախի Ալլաճ սապր վէ
գուլվէթ վէրսին, վէ Սալնամէտէն շու պիր ա-
յէթ շիրի թապ էթմէմիզի իսթէյօր:

Տօլաւորմ պէրր ի ալմտ
պիր մէսքէն պուլամաւորմ,
Զիֆթէ տիրէ՛ չաւոր գաւրտում,
սէլամէք գալամաւորմ.
Պիր փուրքանա չըգըպ սէօֆտիւ,
էլիմտէն ալամաւորմ,
Պէր հալա էքտի գաւրդա,
վիրանէ եւրտա տիւտիւմ:

* * *

Իւլինօի էյալէթինին Օգ փարք շէհրինտէ
միւթէմէքէին Պրն. Զօրմի Ս. Պարսումեանըն
Այնթապտա դայնվալիտէսի Մարիամ խանըմ
Տանէլեանտան ալմըլ օլտուղը Դեկտ. 26 թա-
րիւլի պիր մէթուպտա շէօլէ եաղըմըլ տըր.
«Էվվէլա Ալլահըմ պինլէրճէ շիւք օլտուն քի,
4-5 սէնէ տիր սիզ սէվկիւլիւլէրտէն պիզի
դաթ ը ալազա էթտիրէն Հէփ մանիլէրի տէֆ ու
րէֆ էյլէլիպ, պէթէքար Նիչ օլտուն սիզինլէ
մուխապէրէ ֆուրսաթընա նաիլ էլլէտի:

«Պունտան էվվէլ իւմիտսիզ օլարադ սիզ-
տէն խապէր ալմամաղա սապր էտէպիլիյօր ի-
տիք, լաքին շիմտի ֆուրթունա տինմիշ վէ պիզ
Նուհըն կէմիսինտէն չըգմըլ օլտուղըմըլ Հալտէ
կէճէ կիւնտիւզ սապրսըլըզլա մէթուպլարը-
նըզը պէքէյօրուզ: Ա՛հ, սիզէ օլան Հասրէթի-
մի գալէմ թարիֆ էտէմէմ. շօլ դարա կիւնլէրի
վէ պաշըմըզա կէլէն աղըր վէ միւլէլլէմ վազըա-
լարը կէշիրիպ տէ պու կիւնիւ պանա կէօսթէրէն
Ալլահըմն մագաէտի նէ՞ իտի աճէպա: Գուշ
կիպի եանըմա թէզ ուշամաղ իսէնիզտէ, պարի
մէթուպլարընըլ եէքտիլէրինի թաղիպ էտէ-
րէք պու իսթիյար, պէլի պիւքիւլիւլ վալի-
տէնիզի թէսէլի էյլէսին:

«Էվվէլճէ կէօնտէրտիլինիզ փարալար ճիւմ
լէթէն ալընըպ դարա կիւնլէրիմիզտէ պիզէ պէօ
լիւք եարտըմ օլտուլար: Իշթիմալ քի պիզիմ
Հազըմըլդտա քիւլիյէն մահվ օլտուդ տէյու
դաթ ը իւմիտ էյլէտինիզ. Հէմտէ Հազըմըլ
վար, պիզ պիլէ սաղ դալտըմըլդա թէաճճիւպ
էտէյօրուզ: Սաղ դալանլարըմըլ Ալլահըն պի-
րէր միւլէրէլէրի իզ: Սէրկիւզէթիմիզի գալէմ
պէլանա աճիզ տիր, անճադ եիւզ եիւզէ կէօրիւ-
շիւրսէք անլատապիլիլ իզ: Սիզէ էօմր իքի կիւ-
վէլիմիզի վէ Օսաննամը ուշուրտուդ, Լուսիա,
Մարի, Մարի, Նուարը՝ Հալէպտէ Կիւլէնեա-
նըն եանընտա տըր-լար. քէզա Հաճի Բահէլ վէ
էվլալարը ճիւմլէթէն Ամըզ թարաֆընտա օ-

լուպ, ինչալլահ եազընլարտա պէթէքար Այն-
թապա ալտէթ էտէրլէր: Նուրիցա վէ իքի չօ-
ճուզլարը տախի եանըմտա, լաքին իւշ սէնէ տիր
ալըր օթուրույօրլար. պու սէնլէր դարֆընտա
չօգ սէֆալէթ չէքտի: Օրատա դայնը Յակորա
քէնտինին Հազըմնտա մալիւմաթ վէրիւսէնիզ
չօգ մէմնուն օլուրուզ. դաթէն դայն վալիտէսի
սիզէ էօմր՝ կէշինտի: Համտ օլտուն Եազուպ
ասքէրլիքտէն գուրթուլտու: Իքի եաշընտա շի-
րին Արթին օղլումուզ տախի վար, պիւթիւն է-
վիմիզին էյլէնճէսի տիր: Եազուպ վէ Կիւլէն-
եա, Վիզթօր վէ Նուրիցա ճիւմլէնիզէ չօգ Հա-
րէթլէ սէլամ էտէրլէր:»

Վալիտէնիզ ՄԱՐԻԱՄ ՏԱՆԵԼԵԱՆ

Պու մէթուպլար ումում դարիունա նէ թէ-
էսիր էտէր՝ պիլէմէզիզ. լաքին Այնթապըն փէք
խանէտան վէ Գրիսթիան պիր ազասընըն մէզար
տան կէլէն սէսի կիպի քէնտիլէրի թանըլանլա-
րա չօգ տէրին մանալարլէ սէօյլէտիքէրինի պի
լիրիզ: Էն շէտիտ մուզարիգատա պիլէ քէնտի էվ
լատլարընա գուվվէթ վէ դալէպէ իւսան էտէն
Ալլահա Համտ օլտուն:

«ԿԻԼԻԿԻԱ»

ՄԵՍԼԷՔԷԹՏԷՆ ԽԱՊԷՐԼԷՐ

Մէվսուդ պիր մէնպատան ալտըղըմըլ սօն
մալիւմաթա նազարէն Փրօֆ. ՅովՀաննէն Գրի-
գորեան Խսթանպօլտա մաֆամիլեա րահաթ օ-
լարադ Բօպէրթ գօլէճտէ մուալիմիլը խըտրէ-
թինտէ պուլունույօր իմիշ: Քէզա Միլլէթ վէքի
լի Զենոր էֆ. Պէզճեան վէ Տօգ. Նազաշեան
շէհր ի մէզըլուրտէ պէրՀալաթ վէ րահաթ օլա-
րադ քէնտի մէմուրիլէթ վէ խըտմէթլէրինտէ
տէվամ էտէյօրլար իմիշ:

* * *

Խսթանպօլ իսմէն Հալա Թիւրք Հիւքիւմէթի
նին փայլիթախթը վէ սուլթան իլէ վիւքէլանըն
մազարը թանըլըյօր իսէ տէ, շէհրին սըհհիյէ
վէ ումուր ը պէլէտիլէսի Ինկիլզ պաշ գօմիսէ-
ւին էլինտէ օլուպ, էմը անտէն սիւտուր էտէ-
յօր: Եազընտա մուամիլէյհին էմրի իլէ Հէփ
Թիւրք դազէթալարընտա իլան էտիլտի քի, Հէր
քիմին խանէսինտէ էրմէնի վէ Բում չօճուզլար
վէ դըզլար վար իսէ, անլէր Խալմիլէթի դա-

պուլ էթմիշ օլտալար օլմասալար՝ պիր Հաֆթա-
լատէք թէսլիմ էտիլմէլի տիրէր:

Միւթարէքէ շարթլարընըն Գիւնճիւսիւ պու
մատտէտէն իպարէթ օլմասընա րաղմէն, Թիւրք
լէր վէ կիւլա Հիւրըրիշէթփէրվէր Հիւքիւմէթ ի
Հաղըրէ՝ անըն իճրասընտա թէքեսսիւլ էթմիշ
տիրէր, տէյէրէք քի զաթէն Թիւրք խանէլէ-
րինտէ իւրիսթիան չօճուզլար վէ գըղլար եօգ
տըր: Պու կէօսթէրիօր քի, Թալաաթ վէ էնվէ-
րին փօլլիթիգասընա սիւլուք էտէն չիմտիքի Հիւ
քիւմէթ տախի թաղմինաթ էֆքեարընտա տէ-
լիւ տիր:

Ինկլիլ պաշ գօմիսէրի Հալա Իսթանպօլտա
Թիւրք Հարէմլէրինտէ վէ էյթամիսանէլէրինտէ
100լէր վէ 1000լէր իլէ իւրիսթիան էսիրլէր սազ
լը խտիյինի պիւտիյինտէն, էմր էյլէտի քի,
ասքէրի գուվլէթ իլէ մէքթէպլէրէ վէ շիւպէ
օլունան մահալլէրէ կիրիլսին: Չօճուզլարտան
նիշէլէրի փէք քիւլիւք եաշտա ալընմըլ վէ 4
սէնէտէն պէրու խուսուսի փլան իլէ Թիւրք էօմ
րիւնտէ թալիմ էտիլմիշ օլտուզլարը սէպէպ-
տէն քէնտի ասլ ու նէսլլէրինի ունութմուշ տըր
լար:

Նիշէլէր տէ գօրգուտան նաշի քէնտիլէրին
քիմ իտիքլէրինի կիլլէյօրլար: Ճէպրէն Իսլամ
վէ նիքեաշ էտիլմիշ գըղլարտան նիշէլէրի վա-
լիտէլէք Հալինտէ աղիմ թէրէտտիւտ իշինտէ
պուլունույօրլար: Պէօյիւք պիր Թիւրք էյթամ
խանէսինտէ իքի գարտաշլար՝ կիւլա Թիւրք վա
լիտէնին էվլատը իմիշլէր կիպի սախթէ փէտէր
վէ մատէր խամլէրի վէրիլլէր, լաքին մուսայէնէ
իշին կիթմիշ օլան միւֆէթթիլլէր իշինտէ նըրա
Հէմշիւրէլէրինի կէօրիւպ, մէրգուճէնին քէնտի-
լէրի էօփմէսի իւղէրինէ Հէր շէյի իգրար էթմիշ
տիրէր:

Տէյիլ սալթ Իսթանպօլտա, իլլա սաիր շէ-
հիրլէրտէ տախի պու կիպի թէՀարիշաթլա պիր
չօգ էսիրլէր գուրթուրըլլօր, պու միւնասի-
պէթլէ էրմէնի Լէթիօն ասքէրլէրի իլէ Թիւրք-
լէր արասընտա միւնաստէմէլէր տախի վաղը օլ-
տուզը իշիտիլլօր: Իսթանպօլտա, «Աթի»,
«Ալէմուար», վէ «Շէնի Քէօշէ» իսմինտէ իւշ
Թիւրք զաղէթալարը՝ Ելաշգա գարըր շէտիտ լի-
սան իսթիմալ էթտիքլէրի իշին թաթիլ էտիլ-
միշ տիրէր:

* * *

Էվվէլմէ գանն օլունտուզընա կէօրէ Ինկլիլ
օրտուսը Կիլիկիա իլէ իքթիֆա էթմէյիպ, իլլա

Իգմիա, էնդարէ վէ Գօնեսալը տախի ալմադ իւզ-
րէ տիրէր, (իշթիմալէն չիմտիյէտէք ալտը-
լար): Պունտա էստսի մադսէտ Պաղտատ շմէնտէ
Ֆէրինի քիւմիլէն զապթլարընա կէշիւրմէք կէօ-
րիւնիւյօր: Գուլադ խապէրի իլէ Գալսէրիլէ-
նին տընտըրըր ըրիօրթ էտիլլօր: ՇէՀր ի մէզ-
քիւր էՀալիսիտէն Շամ վէ ճիւլարընտա սիւր-
կիւն օլանլար՝ Փարիզտէ Նուպար փաշայա պիր
թէլէլրաֆ չէքէրէք, Գալսէրիյէնին տախի Հա-
լաստան Հուսուտը իշինէ ալընմասընա տաիր
արզու պէյան էթմիշ տիրէր:

* * *

Ձէյթունըն պիւլ քիւլլիյէ իհրադ վէ խարապ
էտիլտիյինէ տաիր էվվէլինտէն պէրու Ֆարզլը
մէնպալարտան ըրիօրթլար վիւրուտ էթմիշ իսէ
տէ, Ձէյթունըլլարըն աշվալինէ տաիր մէվսուզ
մալիւմաթլար Հալա փէք ճիւզի տիրէր: Սէվ-
զիյաթ գէմանընտա պիր իքի պէօյիւք Ձէյթուն-
ըլլար տաղլարա չէքիլթիքլէրի սէօյլէնտի խտի,
չիմտի անլաշըլլօր քի, պունլարտան իլք պէօ-
լիւք 30—35 նէֆէրտէն իպարէթ օլարադ «Կես-
վըր Տաղը»նըն Այրան վէ էնթիլլի սէմթլէրինէ
չէքիլիպ էթրաֆ Թիւրք քէօյլէրի իւզէրինէ էօ-
լիւմ վէ տէՀէթ սաշմըլ տըրլար:

Պունտան տաՀա չօգ սալըտա իքինճի պիր
պէօլիւք քէզա տաղլարըն կէշիտլէրինի թուրթ-
մուշ օլտուզլարը Հալտէ, պու կիւնլէրտէ էրմէ-
նի ասքէրլէրի իլէ պիրլէշիպ Կիլիկիա վէ Հա-
լաստան իւզէրինէ Հիւճմ էթմէքտէ տիրէր: Պի-
ղիմ պիլտիյիմիղէ կէօրէ Ձէյթունըլլար Փուր-
սաթ պուլունըլլարա Հադգ գօմաղլար, ումարըզ
քի ազ կիւնլէրտէն տաՀա մուֆասսալ մալիւ-
մաթլարլէ անլէրին մուամէլաթընա տաիր խա-
պէրլէր ալընմադ տըր:

* * *

«Սէվզիյաթ» գէմանընտա վաՀէթ ու տէՀ
չէթլէրի Հատտէն աշմըլ օլան պաղը ճանիլէր,
էզ ան ճիւմլէ Տիյարպէքիր վէ Ատանա վալի-
լէրի, քէզա Եօզդատ Մութասարըֆը Քէմալ պէյ
Ժանտարմա մէմուրը Թէվֆիդ վէ էվգաֆ Միւ-
տիրի Ֆէնազ Ալի վէ Չոնկուլտաքտա ճանի ի
էքպէր էնվէրին պիրատէրի Նուրի փաշա՝ պէրա
ը մուՀաքէմէ տէրտէսթ էտիլմիշ տիրէր:

Խիլաֆ ը գանուլ վէ ինսաֆ՝ մէզալիմ իճ-
րասընա ճիւրաթ էտէն պէօյիւք քիւլիւք պիւլ-
ճիւմլէ ճանիլէրին մուՀաքէմէյէ ալընըպ ճէզայ
ը սէզայէ չարփուրըլմալարը, վէ գարար ու զի-

յանըն շէհրէր թարաֆընտան թաղմինի՝ խա-
յալ օլունապիլէճէք միւսաղաթըն էն խաֆիֆի
տիր: Սաղ գալըպ տա վաթանլարընա կէրի կէլ
միշ օլան էրմէնիլէրին էմլաք վէ արաղիսի քիւ-
լիյէն խարապ օլմուշ պիր Հաւտէ դասիպլէրին
էլինտէն ալընըպ սահիպլէրինէ իատէ էտիլի-
յօր խտիլինի մաէլ մէսէրրէթ իլան էտէրիդ:

Գըթալ վէ թալանտա թիւրքլէրէ խօճալըգ
էտէճէք գատար շէրրտէ թէտէննի էթմիշ օլան
Ալման գապիթլէրինին վէ Հիւքիւմէթինին էր-
մէնի սէվգիլյաթ վէ թէլէֆիլյաթընտա զիմէտ-
խէլ խտիլէրի օլ գատար աշիքեար պիր վազըա
օլտուղը Հաւտէ, մուսխիսարէն Գիւօ նամ կէմի
իլէ թրիէսթէյէ նազլ էտիլէն Ալմանլար նէզ-
տինտէ էրմէնիլէրէ ախտ էշիա պուլունարադ,
Իսթանպուլտա էրմէնի ըրիւֆ գօմիթէնին միւտա
փէլէսիլէ մէզքիւր մալար կէրի ալընմըշ տըր:

* * *

Սէվգիլյաթտա Իսթանպուլտան չէօլլէրէ
նազլ էտիլմիշ օլան Ս. Ջաւէն Պատրիարք՝ Պաղ
տատտան Պասրա վէ Մըսըր իւզէրի Փարիզէ
տօղրու Հարէքէթ էթմէքտէ վէ սուլՀ գօնֆէ-
րանսընա եէթիւմէյէ չալըշմագտա տըր: Հալա
Թիւրք օլունապաղարտան Հիշ պիրիսի գօնֆէ-
րանս Հոգուրընա չըգմամըշ իքէն, 2 Հաֆթա
գատար էվլէլ Պօղոս Նուպար փաշա իլէ Պրն.
ԱՀարոնեան՝ գօմիթէ ի մախսուս Հոգուրընա
չաղըլմըշ, վէ էրմէնիսթան իշիւն մաթլուպլա-
րը նէտէն իսպարէթ խտիլի քէնտիլէրտէն սիւալ
օլունմուշ:

ՄուսաիլէյՀուս իսէ, էրմէնիլէրին պիւքիւլ
լիլէ Թիւրք Հիւքիւմէթինտէն ալըլմալարընը,
ասըլ Հայաստան, Ալթը վիլայէթլէր, Կիլիկիա
վէ Թրապիզոնն էրմէնիլէրէ վէրիւմէսինի, վէ
եէնի էրմէնիսթան իւզէրինէ Լիկ ալ նէյշընդ
թարաֆընտան նասպ էտիլէճէք պիր մուին վէ
կէօղմիւնիւն թայինի, վէ պիւճիւմլէ սիւրկիւն
էրմէնիլէրին վաթանլարընա ալտէթիլիէ էմ-
լաք ու արաղիլէրինէ սահիպ օլմալարընը թալէպ
էթմիշ տիրլէր:

Շայան ը մէմնուսիլէթ պիր Հալ տըր քի,
տիւնեանըն Հէր թարաֆընտա պուլունան էր-
մէնիլէր՝ քէնտի քէնտիլէրի Միւթթէֆիլէր իլէ
Լիկ ալ Նէյթըմըն իտարէսինէ, վէ Հէփսինտէն
զիյատէ Մ. Մ. Ամէրիգանըն սիյասի վէ իւթի-
սատի մուսվէնէթ վէ նէզարէթինէ թէսլիմ է-
տէյօրլար: Իմարէլէրինտէն կէօրիւտիւյիւնէ

կէօրէ Ամէրիգա Հիւքիւմէթի էրմէնիսթանն էմր
ի նէզարէթինի տէրիւՀտէ էտէճէք տիր:

* * *

Նիւր Իսթ Բիլիֆ Գօմիթէսի՝ 30 միլեօն տօ-
լար իտնէ թէրաքիւմիւնէ քէմալ ը դայրէթ վէ
ինթիգամլէ չալըշըյօր: Պու մէպլաղըն 6 միլեօն
տօլար Նիւ Եօրք շէհրինէ, 1 միլեօն տօլար Պօս-
թոնա վէ պու նիսպէթտէ Հէփ պէլլի շէհրէրէ
Հիսսէ չըգարըլմըշ տըր: Իւմիտ օլունույօր քի
վազթ ը մուսայէնինտէ իշպու մէպլաղ, Հաթթա
զիյատէսի էլտէ էտիլէճէք տիր:

Էվլէլէճէ պէյան էթտիլիմիլէ կէօրէ էօն-
տէն կիթմիշ օլան 5 տէլիլլէր (Տօգ. Պարթըն,
Մր. Փիթ, Տօգ. Ուօշպըրն վէ սայրէ) Իսթան-
պուլա եէթիլիմիշ տիրլէր: Մուսխիսարէն Լի-
վիսթան (սապըգ Ալման) վափօրըլա կիթմիշ
օլան 200 գատար նըրսլար, տօգթօրլար, միւ-
հէնտիսլէր, չիֆթմիլէր, միսիօնարլար վէ խօ-
ճալար տախի քէնտի մաՀալ ը մագսուտլէրինէ
փէք եագըն վարմըշ տըրլար:

Պու տէֆա նէշր օլունան ըէսմի ըրիփօրթտան
անլաշըլտըղընա կէօրէ, իւշ վափօր իլէ Ամէ-
րիգատան Նիւր Իսթէ աթիտէքի շէյլէր կէօնտէ-
րիլմիշ տիր: 100 ատէտ մօթօրլը իրի վէ 36 ու-
ֆադ արապա 20 մօթօր սայըլը, 15 էմպիւլէնս,
4 միլեօն եարտա պէզ, 100 պին պլէնքէթ,
50 պին չիֆթ գօնտուրա, 1000 սանտըգ էլպիսէ
200 թըն եէյէճէք, Հէր պիրի 100 եաթաղը 15
խասթախանէ լէվազիմաթը, 10 պին թէնէքէ
գընտէնստ միւք, 7555 թըն ուն (1½ միլեօն տօ-
լար գըլմէթինտէ):

Պունլար պիր ուճունտան գուլլանըլմագտա
իքէն արգատան պէր տէվամ լէվազիմաթ ը սա-
իրէ եէթիլտիրիլէճէյի չիւպՀէսիդ տիր: Աֆէթ
գէտէլէրին խէլասը իշիւն թէտարիք վէ իՀսան
օլունան պունճա նիմէթլէր՝ միւլթաճին թա-
րաֆընտան օլտըղը կիպի Ամէրիգատաքի ճիւմ-
լէ էրմէնիլէր թարաֆընտան տախի ֆէվգ էլ ա-
տէ թէշէքքիւրլէ մուգապլէէ էտիլէճէք պիր է-
լիլիք տիր:

Սէվինէրէք իլան էտէրիդ քի, պու ճէսիմ
մէպլաղըն իշիւտէ էրմէնիլէրին տախի պէլլի Հիս
սէլէրի օլուպ, նիշէլէր իսմէլէրինի պիլէ իլան էթ
տիրմէնէրէք պին, իքի պին, պէշ պին, Հաթթա
10 վէ 20 պին իլէ անա իշթիւրաք էթմիշ տիր-
լէր: Պու աղիմ թէշէպպիւսիւն պաշընտա տու-
րան Ամէրիգալը վէ Ինկիլիդ տօսթլարա նէ տէ-
րէճէ միննէթտար օլտուղըլմըղ պէլլի շիմտի

